

IZRAELITA

TANÜGYI ÉRTESITŐ.

Felelős szerkesztő SZÁNTÓ ELEÁZÁR.

Megjelen havonként egyszer. — Kiadja az „Orsz. magy. isr. tanító-egyesület”. —
Előfizeté. Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmen-
tesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak Ózer Zsigmond egyleti pénz-
tárnokhoz Klauzál-utca 4. szám küldendők. — Szerkesztői iroda: Sip-utca 12. sz.

A néptanítók nyugdíj-törvényének revíziója.

A törvényhozó testület közoktatásügyi bizottságában e napokban egy problema megoldására indult meg a mozgalom.

A problema hivatalos neve: „a néptanítók nyugdíj-törvényének revíziója.”

Nézzünk szeme közé! mi legyen az a revízió?

Több 6 millió frtnál fekszik a kasszában: pénzbőségben szenved Magyarország néptanítóságának nyugdíjintézete.

Ős Budavárában fáznak a tenger-pénz bőségétől, túl akarnak rajta adni.

Éheznek és dideregnek Magyarország tanítóinak árvái, segíteni akarnak rajtuk.

Műnyelven szólva „kulcsot” keresnek a terhek könnyítésére, a túláradó pénzfolyam csatornázására.

Segítsük mi is keresni a „kulcsot”, tereljük a csatornázási munkálatot céljainknak megfelelő mederbe.

Bennünket fővárosiakat a kérdés csak annyiban érdekel, amennyiben vidéki testvéreink özvegyeiről és árváiról van szó.

Anyagi jólétünk előmozdításában hű testvérekhez illő módon segítséget nyújtunk.

Nyugdíjaztatásunkról más uton lévén gondoskodva, bennünket, mint egyén a kérdés nem érdekel, de igenis érdekel, mint annak a 24,000 tagból álló nagy tanító-testnek parányai.

Czudar faj az, mely nem törődik önnön törzsének tagjaival; hitvány szív az, mely meg nem rezzen, ha sorvadás emészti, vele egy kasban nyugvó tüdő-társát.

*

Mi is az a nyugdíj-törvény? Mily okok eredményezték annak megalkotását? Megmondjuk.

A társadalomnak kényelemben uszó felsőbb rétegei érezték és tudták, hogy az éhező gyermekek mellett egy egész sereg éhező tanító is található. Fizetésének minimuma 300 frt, de igen sok esetben még ennyi sem. Előléptetés reménye nélkül, silány fizetés mellett tengődve, tulajdont nem szerezhethet, öregségben a társadalom terhére válik; árván maradó gyermekeiről nem gondoskodhatik. Ennek tudatában: buzgalma lankad, szellemi rugékonysága eltompul, a szárandó jelen és bizonytalan jövő nyomasztó sulya alatt.

A szárandó jelen enyhítésére megalkották az 1868-iki

népoktatási törvényt, a bizonytalan jövő némi biztosítására létre jött az 1876-iki nyugdíj-törvény.

Midőn a törvényhozó testület annak idején megtette az első lépést arra nézve, hogy bizonytalan jövőnkét 150,000 frtnyi állami segélyezéssel némiképen biztosítsa, örömmel üdvözöltük mindnyájan; készségesen odaadtunk egy falatot a mai szűken kimért kenyérből, hogy a holnapra, mikor kezünk már lankad, avagy szempilláink örökre lezáródnak, jusson árváinknak, özvegyeinknek.

Jut is azóta egy — egy tanító özvegyére évenként 84 frt = egy hónapra = 7 frt = egy napra $23\frac{1}{10}$ krajczár.

Borzasztó gondolat!

1 liter tej 15 kr; egy — egy özvegynek $23\frac{1}{10}$ kr!

Egy tanító árvája részére egy évre 25 frt, egy napra $6\frac{14}{15}$ krt. Nyolcz gyermekkel bíró özvegy kap: három gyermek után = $3 \times 6\frac{14}{15}$ krt = $20\frac{12}{15}$ összesen: $20\frac{12}{15} + 21\frac{3}{10}$ krt.

Tizenhat éven túl a gyermek nem segélyeztetik; három gyermeknél több ne kérjen kenyeret!

De szolgálók egy példával az életből.

Két évvel ezelőtt temettek el egy főv. nyilvános polg. és keresk. iskolában (magániskola) működő néptanítót.

Neve, jelleme tiszta, mint a szinarany; hivatását fényesen betöltötte, képzettségre nézve országos hirnévvel birt elannyira, hogy tudtommal gróf Szapáry Gyula (akkoriban pénzügyminiszter) házában is tanított.

Megörült. Most már ott fekszik a kerepesi-uti temetőben.

E napokban hozta meg a „Néptanítók Lapja“ a hirt, hogy M. J. főv. polg. isk. tanító özvegye évi 84 frt, 3 gyermeke után (tizenhat éves korukig 3×25 frt = tehát özvegye egy napra: $23\frac{1}{10} + 20\frac{12}{15}$ krt kap.

Ily gondolatokba merülve olvastuk a képviselőház közoktatásügyi bizottságnak üléséről szóló jelentését, melyet az ügy fontosságánál fogva egész terjedelemben közlünk.

„Napirendre került az országos tanítói nyugdíjintézet 1887. évi állapotáról szóló miniszteri kimutatás ismertetése.

Kovács Albert előadó jelentést tett az „Orsz. tanítói nyugdíjintézet“ 1887-iki állapotairól. A nevezett évben az intézetnek volt 14,062 fizető tagja, és csak a kerek számokat írva ki, 6.223.000 frt tőkéje 741 ezer frt bevétele, 214 ezer frt kiadása, tehát a folyó jövedelmeiből 526 ezer frtot tőkésített. Ezen intézetnek oly nagy jövedelme van, hogy nem a mostani, hanem a valaha, talán 32 év múlva elérendő legmagasabb kiadását képes volna fedezni a mostani rendes jövedelmének kétharmadából.

Az ilyen természetű intézetnél a nyugalmazottak legmagasabb létszáma, a melyen túl aztán nem emelkedik, 25 év alatt szokott előállani, tehát itt 1899. végére. Ezen év végén lenni fog az intézet bevétele 1.035,000 frt; a kiadása pedig 493 ezer frt, sőt az előadó több oldalú számítással kimutatja, hogy akkor a bevétel még sokkal nagyobb, a kiadás pedig sokkal kisebb lesz.

Az ily nagymérvű tőkegyűjtésnek nincs semmi célja; a jelen nemzedék érdekét nem kell annyira feláldozni a jövő generáció érdekének; hadd jusson az élet terhéből annak is. Ha a nyugdíjtörvény változatlanul marad, akkor 1895. végén minden befizetést meg lehet szüntetni, mert az intézet az akkori kamat jövedelméből képes lesz a valaha elérhető legmagasabb kiadást fedezni.

Előadó ajánlja, hogy az intézet bevételei és kiadásai helyesebb arányba hozassanak: egy felől a bevételek leszállítása, másfelől a kiadások emelése által. Ez többféle kombináció szerint eszközölhető, melyek közül az előadó kettőt mutat be. Az első a következő: az iskola fenntartó testületek a felső nép- és polg. isk. tanítói állomások után továbbra is 12 frtot, de a népisk. tanító állomások után 12 frt helyett csak 7 frtot fizetnek és az egyszer mindenkorra fizetett díjak se a községektől, se a tanítóktól ne szedessenek. Ellenben a népisk. tanítók legmagasabb nyugdíja 300 frtról 400 frtra, s a felső nép- és polgári iskolai tanítóké 400

frtról 800 frtra emeltessék, mivel ezek kétszer akkora díjt fizetnek, mint amazok. Az özvegyek nyugdíja 40%-ról 50%-ra, a félárvaké 25 frtról 40 frtra, az egész árváké 50 frtról 70 frtra emeltessék, különbség nélkül. E művelet után az intézet bevétele lesz 1899. végén 928 ezer frt, s ezzel szemben a legmagasabb kiadása 1915 végén 750 ezer frt. Ez a kulcs egészen egy alapon áll a mostanival.

A másik kombinációja előadónak az, hogy a tanítók fizetéseikkel arányban nyugdíjaztassanak, egészen azon kulcs szerint, a mely Magyarországon az államhivatalnokokra nézve el van fogadva. A tanítók fizetésében fennálló végtelen tarkaság miatt kerek száz forintokra kikeresített tíz osztályt kellene közöttük felvenni, kezdve a 300 frton s végezve az 1200 frton. Ezen kulcs alapján a biztosított egész összeg, theoretikus számítás szerint — 10.516,500 forint volna, s az 19.15-től kezdve előálló legmagasabb kiadás 1.037,907 frtot tenne. Ennek biztosítására az egész biztosított összegnek 4.92%-ja kerek számban 5% volna szükséges, mint évi befizetés. Ha ehez mind a tanítók, mind a községek a biztosított egész nyugdíjnak 1—1%-jával járulnak s a mostani jövedelemforrások is fentartatnak: akkor 1890-ben lesz az intézet bevétele 734.606 frt. Ebből 527,325 frt az új kulcs szerinti biztosítások fedezete és 207,281 frt a már esedékes régi alapnyugdíjak fedezete lesz, mindaddig, míg a most nyugdíjazottak lassankint kihálnak vagy az árvák felnőnek; azontul ez a pénz is az intézet javára esik s a bevétele a tőkésítések által folyvást növekedik, úgy, hogy 1915-ben jóval felül fogja haladni az egy millió frtot. Az előadó ezen utóbbi megoldást tartja helyesebbnek.

Az intézet ezen nagymérvű elgazdagodása úgy történhetett meg, hogy a befizetések aránytalan nagyok voltak s a biztosított összegnek 15, 17, 21 és 55%-kát tették, holott 5% is elég lett volna.

Az előadó nézete szerint a 150,000 frt államsegély is legalább egy ideig elvonható és egyéb népnevelési célra fordítható.

Schwarz Gyula a tanítói nyugdíjtörvény revízióját halaszthatatlannak tartja. Már 75-ben a törvény alkotásakor, ellene szólt a törvény alapgondolatának, mert nagyon súlyosnak tartotta a tanítók befizetési kötelezettségét. Ezt célszerűleg progressiv alapra kellett volna fektetni, mert egy tanítótól, a kinek évenként 2—300 frt jövedelme van, azt követelni, hogy 5 frtot fizessen be évenként, annyi mint kivenni a betevő falatott a szájából. Az, a kinek 1200 frt jövedelme van, könnyebben fizethet 24 és nem 12 frtot, mint az, a kinek csak 200 van, 5 frtot. Viszont a polgári tanodai tanítók szintén megérdemlenék, hogy ne 400 frt évi nyugdíjra kárhoztassanak öreg napjaikra. A 150,000 frt állami nyugdíjsegély elvonását hasznosabb oktatásügyi célokra hajlandó fordítani.

Csáky Albin örömmel értesült a nyugdíjalap állapotáról s teljes megnyugvással veszi az előadó pozitív számadatait tudomásul. Kéri előadót, hogy a dolgot tanulmányozás végett átadni sziveskedjék. Ha a számítás teljesen reális alapon nyugszik, a nyugdíjtörvény revízióját megígéri. Hajlandó az előadó javaslata értelmében, az állam által nyújtott 150,000 frt államsegélyt (ha ez a nyugdíjintézmény sérelme nélkül történhetik) a népnevelés szükségesebb céljaira fordítani. Megemlíti, hogy a nyugdíjigények kiszolgáltatása késedelmesen történt, e visszas helyzetben segíteni fog. A mennyiben e késedelmezés oka a számvevőségi hivatal eljárásában található, ezen eljárást gyorsítani fogja. A mennyiben pedig okai a folyamodók voltak, minthogy kérvényeiket okmányokkal kellőleg fel nem szerelték, intézkedni fog, hogy a nyugdíj igénylők okmányaik készen tartásáról a „Néptanítók Lapja“ útján értesítve legyenek.

Szathmáry György megnyugvással veszi a miniszter azon nyilatkozatát, melyben a tanítói nyugdíj-törvény revízióját, még pedig a befizetések leszállítása s a nyugdíj-összegek felemelése irányában a kormány részéről elhatározott dolognak mondá. Annyival inkább örvend ennek, mert a célbavett tehercsökkentés, illetőleg méltányosabb ellátás azoknak válik javára, a kik azt meg is érdemlik s a kikre az rá is fér. Melegen ajánlja a kormány figyelmébe a polgáriskolai tanítók nyugdíjügyének méltányos rendezését, mert velők e tekintetben a törvény mostohán bánt.

Hock János a nyugdíjalap állapotáról szóló kedvező jelentést örömmel veszi tudomásul, de éppen ez ügy érdekében kénytelen kifejezni azon aggodalmát, hogy a feldolgozott számcsoportok kombinációjában esetleg nem-e fordulhat tévedés elő. Egy hibás adat halomra döntheti az egész kombinációt: indítványozza, hogy a számvevőségi hivatal a jelentés számtételeit vizsgálja felül, mert első hallomásra

ő ítéletet mondani a dolgozat fölött nem bátorodik. Szót emel a polgári iskolák tanítóinak ügyében. Méltánytalannak találja azon helyzetet, hogy a polgári iskolák tanerői, folyó fizetésüknek megfelelő alapon nem nyugdíjaztatnak. Utal a házban tárgyalt, a polgári iskolai tanítók kérvényére s kéri a tanügyi kormányt, hogy e méltányos kérelemnek megfelelően törvényhozásilag intézkedni sziveskedjék.

Gönczy államtitkár: A polgári iskolai tanítók nyugdíj-ügye csakis törvényhozásilag rendezhető; óhajtáná, hogy a tanítók nyugdíjazása, tekintet nélkül fizetésükre, 300 frtban lenne megállapítható.

Rosner Ervin br.: Megnyugvását fejezi ki a miniszter ama kijelentése felett, hogy a nyugdíj-törvény revízióját szükségesnek tartja s aziránt az előkészítő lépéseket már megtette. A vagyonskimutatásban kifogásolja, hogy 47,000 frt oszt-rák állampapirokban van elhelyezve, mit elvi szempontból és a példaadás iránti tekintetből nem helyesel. Kifogásolja, hogy az államkötvények nem a december 31-iki tőzsdei árfolyamban, hanem névértékükben vannak felvéve. Az előadó beható tanulmánya iránt elismerését fejezi ki.

Dániel Márton: A nyugdíj törvény revíziójánál kéri tekintetbe venni, hogy a nyugdíj-igény, ne csupán a tanítók törzs fizetésére, hanem azok ötödéves pótlékára is kiterjesztessék. Az ötödéves pótlék az állami és államilag segélyezett községi iskolák tanítóinak fizetésére terjed ki. A nyugdíj törvény ily intézkedése, tán a felekezeti iskola fenntartók ösztönzésére is szolgálhat, hogy tanférfiaknak illő fizetést nyujtsanak.

A nyugdíjtörvény revíziójának kérdése immár hivatalból fel van vetve. Maga a közoktatásügyi miniszter ur megígérte támogatását. Bizunk szavában.

Hisz oly kevés az, mit a magyar néptanító kíván, csaknem annyi, mennyinél kevesebbel az állat sem éri be: egy falat kenyeret és egy kis meleg helyet árváinak, hol meghuzhassák magukat.

De azért még sem szabad hallgatnunk.

Néma semmittevésünk a hatalom képviselőit, a társadalom vezetőit tévutra vezetné.

Most rajtunk néptanítónkon van a sor, hogy a kérdést behatóan tanulmányozzuk, hogy óhajainkat nyilvánítsuk, szóval, hogy szakértelemmel és erélylyel a kérdést napirenden tartsuk, mindaddig, míg a tanítóság jogos igényeinek megfelelőleg a sürgetendő revízió meg nem ejtetik.

Mindezeknél fogva óhajtjuk: hogy a nyugdíjtörvény revíziójának kérdése egyetlenegy tanitógyűlés programjából ki ne maradjon.

Legközelebbi közgyűlésünknek is kell hogy tüzetesen foglalkozzék e kérdéssel.

24 ezer torokból fogjuk a dolgot sürgetni, míg a $23\frac{1}{10}$ kr. oly összeggé nem növekedik, mely a tanítók özvegyei és árvái részére, morzsa helyett falatot nem biztosít.

Kérjük:

I. hogy mindazon tanítókért kiknek évi fizetése a 400 frtot meg nem haladja, az évi járulék az állam által nyújtott 150,000 frtnyi subvenczióból fiztessék.

II. Kérjük: hogy az özvegy részére megadandó évi nyugdíj a legszerényebb megélhetést biztosító magasságig emeltessék.

III. Kérjük: hogy a tanítók által fizetendő járulék ne szállítsák le, sőt nyujtsanak módot a szerencsésebb anyagi viszonyok közt élő tanítóknak arra nézve, hogy magasabb évi járulék biztosítása mellett magasabb nyugdíjt biztosíthassanak.

IV. Kérjük: hogy a gyermekeink után járó segélyösszeg emeltessék.

V. Kérjük: hogy a törvényhozó testület által megszavazott 150 ezer frt más célokra ne fordíttassék.

Ahány tanítótestület van az országban, mindmegannyi kérje; ahány a tanító-egyesület, mindmegannyi foglalkozzék-e kérdéssel,

a siker biztos. A 23¹/₁₀ kr. megszégyenítő társadalmunkra, kétségbeejtő a tanítóra.

„Nyugdíj-törvény revíziója“ ez legyen jelszavunk.

Csukási.

K ö z g y ü l é s .

Jegyzőkönyv, felvétel az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület“ közgyűlését előkészítő bizottságnak 1888. évi december hó 23-án és 1889. évi február hó 24-én tartott tanácskozmányairól.

Jelen vannak: *Csukási* Fülöp, mint elnök, *Mandl* Bernát, mint jegyző; továbbá *Lederer* Ábrahám, *Balog* Ármin, dr. *Málnai* J. tanító képző-intézeti tanárok; *Gerő* Viktor keresk. iskolai tanár és *Maislis* Ferencz néptanító, mint a bizottság tagjai.

Tárgy: I. A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatván, hitelesítetik.

II. Elnök előterjeszti a közgyűlés munka-programmjára vonatkozó, öt tételből álló *javaslatát*, mely beható tanácskozmány tárgyává tétellett.

Elsőnek hozzászól: *Lederer* Ábrahám. Elismeréssel nyilatkozik a felolvasott munkálatról, noha a benne megpendített eszmék némelyikét — nevezetesen a kölcsön-ügyre vonatkozót — nem tartja megvalósíthatónak. Figyelmezteti a bizottságot, hogy első sorban a nevelés- és oktatás köréből vett actualis kérdések volnának a közgyűlésre kitűzendők.

Balog Ármin. Általában helyesli a javaslatban felkarolt tételeket, mert meg van győződve, hogy az egyesület megfelelő reformok életbe léptetése által csak lendületet nyer. Csatlakozik azonban *Lederer* Ábrahám ama észrevételéhez, hogy a tételek bőterjedelmű részletezése és indoklása a közp. választmány elé terjesztendő javaslatban mellőztessék, nehogy az előkészítő bizottság eljárása annak látszatával birjon, mint ha illetékessége határán túlterjeszkednék.

Gerő Viktor hasonló értelemben szólal fel, mire határozatképen, kimondatik:

A bizottság elnöke által előterjesztett javaslat szelleme és iránya általában helyeseltetik; a javaslat sokszorosítandó és részletes tárgyalás alapjául szolgáland.

A II. tételben felsorolt kérdések a választmány elé terjesztendő javaslatban csak főbb vonásaikban érintendők. Tüzetes részletezések és indokolásuk — minthogy a bizottság hatáskörét túllépni nem kívánja — kihagyatik.

Tekintettel az idő előrehaladott voltára a tanácskozmány elnapoltatik.

* * *

1889. évi február hó 24-én a javaslat folytatólag tárgyalatván, az ülésben részt vesznek: *Csukási* Fülöp elnök, *Lederer* Ábrahám, *Schön* József, *Mendl* Lajos, dr. *Málnai* J., *Balog* Ármin, *Schön* Dávid és *Maislis* Fer.

Napirend előtt elnök felolvassa *Mandl* Bernát bizotts. jegyző levelét, melyben a jegyzői tisztségről való lemondását bejelenti.

A lemondás sajnálattal tudomásul vétetik; a jegyzői teendőkkel *Maislis* Ferencz bizatik meg.

Tárgy: I. A javaslat félbeszakított tárgyalása újból felvételvén,

Lederer Ábrahám ismételten figyelmezteti a bizottságot, hogy a főcél, mely a közgyűlés értelmi sikerében rejlik, szem előtt ne téveszesse. Indítványozza, hogy a közgyűlés egyik tételét „a hazai és külföldi népoktatás legújabbkori mozzanatai“ című értekezés képezze.

Egyhangulag elfogadtatik azon óhaj kíséretében, hogy értekező kiválóan a zsidófelekezeti oktatás-ügyre figyelemmel legyen. Az adatok beszerzésére a központi választmány kérendő fel.

Az előadói tisztséget közkívánatra dr. *Málnai J.* tanár volt szíves elvállalni.

II. „Az egyesület részéről nyújtandó anyagi és szellemi kedvezmények” — czim alatt, a javaslatban behatóan kifejtett kérdés előadójául *Csukási Fülöp* ajánlkozik.

Helyeslő tudomásul vétetik.

III. Indítványba hozatik, hogy a tételek sorozata, mihelyt a választmány részéről helyben hagyatik, az „*Értesítőben*” közzététessék a vidéki fiók-körökben leendő alapos megvitatás végett.

Elfogadtatik.

IV. A „*hitoktatás*” tárgyában megindult élénk eszmecserében, melyben Schön Dávid, Balog Ármin tanárok és mások részt vesznek, akkép történik megállapodás, hogy a tétel *két részre osztandó*, nevezetesen

a) a felekezeti és

b) közös iskolákban nyújtandó hitoktatásra; óhajandó azonban, hogy a kérdés mindkét ágát *egy s ugyanazon előadó* tárgyalja.

V. Szemben a javaslat azon pontjával, hogy néhai *Tréfort Agoston* volt közoktatási miniszter felett emlékbeszéd tartassék, a bizottság úgy véli a kegyelet adóját lerovandónak, hogy

róla az *elnöki megnyitóbeszéd* keretében történjék megemlékezés.

VI. elnök összefoglalván a tanácskozmányok folyamán felmerült nézeteket és hozott határozatokat, a központi választmány elé terjesztendő közgyűlési tárgysorozatot a következőkben kéri megállapítani:

I. csoport: folyó ügyek. Ebbe a csoportba tartozik:

a) elnöki megnyitó beszéd és titkári jelentés, melyek az egyesület utolsó évtizedében felmerült legfontosabb mozzanatait tárgyalják.

b) Pályadíjak odaitélése.

c) Számvizsgáló bizottság jelentése.

d) Tisztujtás.

e) Szabályszerűen bejelentett önnálló indítványok.

II. Csoport: Az egyesület által nyújtandó anyagi és szellemi kedvezmények. Árva- s segélyalap. Az egyesület vagyonforrásainak szaporítása.

III. csoport. Az egyesület belszervezetére vonatkozó javaslatok, nevezetesen: újabb fiókkörök létesítése és a már létezők hatáskörének tágítása, a vidéki választmányi tagok működés-körének szabályozása.

IV. csoport. Hitoktatás

a) felekezeti és

b) a közös iskolákban. A héber tananyag terjedelme és módszere.

V. csoport. Általános nevelés- s oktatástani tételek, különös tekintettel a zsidó népiskolára.

Vélemény-nyilvánítás egyesületi kiadványaink felett.

A felsorolt tételeknek kitűzése egyhangulag elfogadtatik.

VII. A közgyűlésre felránduló tagok szórakoztatásáról és kirándulások rendezéséről

annak idején *külön albizottság* útján fog a rendező-bizottság intézkedni. E bizottság lehetőleg mindent el fog követni, hogy a tagok minden méltányos igényeinek eleget tegyen.

A napirend kimerítve lévén,
elnök a tanácskozmányt befejezettnek nyilvánítja.
Budapest, 1889. február hó 24-én.

Jegyzette:

Maislis Ferencz
bizottsági jegyző.

Csukási Fülöp
bizotts. elnök.

* * *

Az elnökség az előkészítő bizottság jegyzőkönyvének másolatát alább következő levél kíséretében szétküldötte a vidéki választmányi tagokhoz.

„Igen tisztelt kartárs úr!

A folyó évi augusztus 20—21-ik napján megtartandó közgyűlésünk előkészítésére kiküldött bizottságnak A. alatt ide mellékelt jelentését, a közp. választmány f. hó 14-én tartott ülésében, egyhangulag elfogadta.

Ez korántsem azt jelenti, hogy most már minden további előkészítési munkát be van fejezve, hanem csak azt, hogy a közgyűlés előmunkálatai első kibontakozó stádiumába léptek.

Most már a tanítóságon van a sor, hogy a kijelölt irányban és mederben a központot a közgyűlés sikere érdekében támogassa.

Ugyanis alapszabályunk, az anya-egyesület vidéki köreire vonatkozó XII. fejezetének 2. és 11. §§-ai, nemkülönben annak 17. §-a, világosan intézkednek vidéki köreink hatásköréről és az anyaegyesülethez való viszonyáról.

Vonatkozással fentebb említett határozatra és a központot kötelező alapszabály intézkedéseire, tiszteletteljesen felkérjük:

1. Hasson oda, hogy a vidékén lakó zsidó tanítóság egyesületünk egyik vidéki körévé tömörüljön és nyomban a megalakulás után, ide mellékelt alapszabályunk intézkedése értelmében, a közp. választmány által kitűzött kérdéseket megvitassa, illetve, hogy a többségnek nyilvánuló véleménye alapján határozott megállapodásra jusson és az orsz. magy. izr. tanító-egyesület közgyűlésének napirendjére tűzendő egyes tárgyak szakszerű és kimerítő, a kör megállapodásaival megegyező előadására nézve, saját kebelükből való valamely tagjának megbízást adjon.

Az alakulás módozatairól B. alatt mellékelt alapszabályunk „Függeléke“ intézkedik. Az ülés helye, ideje stb. körülményeket kartárs úr legjobb belátására bizzuk.

2. Ha működési helyén, vagy közvetlen közelében, már egy tényleg szervezett fiókkör léteznék, úgy sziveskedjék a fiókkört vezető többi kartársakkal egyetértve, az illető körgyűlést április havának valamely napjára egybehívni, mellékelt javaslatot megvitatni, a közgyűlés napirendjére tűzendő egyéb tárgyakra vonatkozó megállapításaikat is a központnak előterjeszteni, az előadókat kijelölni, végre ajánlatba hozni azon tagokat, kiket saját képviseltetésükre az orsz. anyaegyesület vidéki választmányi tagjának megválasztatni óhajtanak.

3. Az alakulandó körök egybehívásánál szem előtt tartandó alapszabályunk azon intézkedése, mely világosan elrendeli, hogy a kör kötelekébe mindazon izr. tanítók tartóznak, kik az orsz. magy. izr. tanító-egyesületnek tagjai és . . . vidékének területén működik. Tagokul felvehetők még azon önkényt ajánlkozó orsz. izr. tanítóegyesületi tagok, kik oly szomszédos megyében működnek, melyben ily vidéki kör szervezve nincsen és végre az anyaegyesület pártolótagjai.

Bizunk ügybuzgalmában és körültekintő eszélyes tapintatában, hogy

az anyaegyesület tekintélyét és munkaerejét nemsokára egy jól szervezett fiókkörrel szaporítja.

A központhoz ez ügyben intézendő jelentését, legkésőbb április hó végéig elvárjuk. Ugyanezen időpontig sziveskedjék az illető körülésről szóló jegyzőkönyveket, valamint a kör tagjainak pontos névsorát is hozzánk származtatni.

Kérelmünket ismételten kiváló ügybuzgalmába ajánlva, maradtunk kartársi üdvözlettel.

Budapesten, 1889. márczius hó 21-én.

Az elnökség.

TÁRCZA.

Egy levél a régi jó időkből.*)

Hazánk történetének azon huszonöt éve, melyről Horváth Mihály három kötetet írt, méltán a magyar nemzet politikai ébredése korának nevezhető. Haladási és átalakulási törekvések minden téren jellemzik ezen korszakot. A zsidóság pedig mind megértette a kor szavát és kivált oly országban, hol maguk a kiváltságos osztályok és ezek közt a köznemes-ség, mely a nemzetet testesítette első sorban, oly igazán nemesen a szabadság és egyenlőség zászlaját kibontották. Az 1836/7. országgyűlés óta a nemzet legjobbjai lelkesítése és buzdítása mellett a zsidóság is a reformok terére lépett; azóta hangzanak el zsidóknál is az orthodox és neolog szavak az ellentétes irányok jellemzése vallásos téren. Magyarosodás, korszerű elemi iskolák és karénekes templomok alapítása, európai műveltségű hitszónokok alkalmazása kerültek a napirendre. (1845-ben Kosuthnak „Pesti Hirlap“-jában egy magyar-zsidó szeminarium alapítására gyűjtöttek és keresztények voltak az első adakozók). Nem volna kár azt a kort gyakrabban hilygatni, tüneteit taglalni, a mai kor kézzelfoghatólag meggyőződnek, hogy mily sokban mennyire haladtunk — hátrafelé is. Még az sem lett eddig kellőképen illusztrálva, hogy a zsidó mindenhol, de társadalmi elzárkózottságában is, azon nemzet szokásait, erényeit, gyöngéit és a társadalmi hangot is eltanulta, a melynek kebelében él. Áll ez kiváltképen a magyar zsidókról. Herlesson német író egyik regényében, melynek színtere Csehország, egy magyar zsidó ifju mint főhős szerepel s minden egyes vonásaiban azt bizonyítja, hogy a magyar zsidó jellemében, cselekményeiben és véralkotásánál fogva is magyar. A magyar zsidók viselkedése a nagy szabadságharcz alatt szintén e nézetünket bizonyítja.

Ezeket kellett előre bocsátanunk, hogy az itt következő levelet megérthessük, vagy jobban mondva félre ne értsük. Reformtörekvésekre vall és egyszersmind világosságot vet az akkori magyar közállapotokra és a hatalomkezelésre, melyekről a mai nemzedék talán azt hinné, hogy ez sohasem volt igaz.

Az eredeti levél bold. Löw Lipót irattárából való. A címoldalon áll: Herrn Izraelit. O. Rabiner in Pest. Postabélyeg: „Veszprém“. A pecsétoldalon zsidóbetűkkel olvasható: bitte abzugeben an die H. Juden-vorsteher.

A levél zsidóbetűkkel van írva, és híven lemásolva itt következik:
Veszprim den 2. April 843.

Beste Herren Vorsteher. Indem Ihnen bewust sein wird, den werten und hochgeschätzten Ruhm den ich mir gl. erwerblich gemacht habe,

*) A „Magy. Zsidó Szemle“ áprilisi számából.

Régi közmondás : אין הבור נתמלא מחוליתה; a verem soha sem telik meg a saját kiásott földével; lehetetlennek tartom tehát én is, hogy saját erőnkől, még ha a tagsági díjakat fel is emelnők, elérhessük azon czélt, hogy a segélyezést, az özvegyi díjakat emeljük, hozzá még nyugdijt is oszthassunk; pedig a jelenlegi körülmények között, mikor az állam oly szűkmarkuan osztja a nyugdijt, hogy erre csak szégyenkezve tudunk gondolni, vajmi égető szükséges volna, hogy saját magunk fokozhassuk nyugdijunkat; még az is jó volna, hogy lapunkat magasabb színvonalra emeljük. De mindezekközt háromszor „pénz“ kell, a melyet azonban saját erőnkől ki nem teremthetjük, még azon esetben sem, ha valamennyi zsidó iskolában az egyesület kiadványai használtatnának is. Azonban egyelőre erre sincs kilátásunk, minthogy — kemény igazságot kell kimondanom — nagyra rug azon elemnek száma, mely részint féltékenységből, részint téves felfogásból, részint pedig elbizakodottságból sehogy sem hajlandó ezen tisztos és tekintélyes kötelembe lépni. Állításomnak tanuságául példával is tudnék szolgálni. Hinthogy azonban e soroknak más a célja: tehát inkább elfojtom a fájdalmas méltatlankodást és a dolog lényegére szoritkozom.

Én azt hiszem, hogy az általunk oly forrón óhajtott czélt csak úgy érhetjük el, ha az államtól, illetőleg az orsz. izr. iskola alapból bizonyos évi segélyösszegben részesülhetünk. Ha ez megvolna; akkor minden lehetséges volna; sőt, többet mondok, az idegenkedő kartársak is tolvulva — tolvulnának zászlóink alá. Hogy is ne, mikor oly könnyen juthatnának minden kigondolható javadalmakhoz, előnyökhöz?

No, de mi régiiek, a kik küzdöttünk és nélkülöztünk, próbáljuk meg még ezt az utat is egyengetni utódaink számára. Hogy van-e erre jogunk, vagy nincs, azt fontolja meg a központi választmány. Ha van: akkor a törvényes korlátok között vivjük ki jogunkat ha pedig nincs: gondolkozzunk a kérelmezés módjáról, mely legalább szerintem, nem volna lealacsonyító, s mely tapintatos eljárás és mérvadó pártfogolás mellett talán nem maradna eredmény nélkül. Tegye tehát ezen tárgyat a közp. választmány tanácsközása tárgyává; legyen kezdeményező, lépjen a közgyűlés elé kész tervvel, egyengesse addig az utat, hogy a kitűzött cél elérthessék; mert a mint fentebb jeleztem; hiába minden megerőltetés, hiába minden sopánkodás, ha csak a német költő szerint felölről nem jön az áldás.

Soraimat azzal zárom be; vajha sikerülne végre — valahára oly állapotokat teremteni, melyek hivatva volnának rögzös pályánkat tőrhetővé tenni. Részemről pedig kinyilatkoztatom, hogy ha csak egy por-szemmel is hozzájárulhatnék épületünk felépítéséhez: megjutalmazva érezném magamat.

Laufer Lajos.

Néhány szó tankönyvvállalatunk érdekében.

Egyesületünknek a mult február hóban közzétett vagyonskimutatásából meggyőződhetett mindenki az elnökség hű, lelkiismeretes sáfárkodásáról, másrészt pedig arról, hogy együletünk némileg anyagilag is gyarapodva, elvállalt kötelezettségeinek minden tekintetben eleget tett. — Én, és velem együtt valószínűleg az egyesületnek minden egyes tagja kívánná, ha az a külföldi hasonló egyletek mintájára még jobban megizmosodnék, hogy tagjainak idővel majd még nagyobb kedvezményeket nyújthatná.

Mikép volna ez elérhető?

A tagsági díjak felemelésére nem lehet ez idő szerint gondolni,

mivel a viszonyok, különösen a vidéken működő tagtársak között, oly kedvezőtlenek, hogy azok valóban csakis a legnagyobb erőmegfeszítéssel képesek családjaiknak a legszükségesebbet nyújtani.

Nem marad tehát egyéb hátra, mint könyvvállalatunkat fejleszteni, és erkölcsileg minden módon oda hatni, hogy az egyesület által kiadott könyvek hazánk minden zsidó népiskolájában vezetessenek be.

Nem öndicsekvésből, hanem inkább példaképpen említem a következő esetet: Néhány évvel ezelőtt, mikor még nem is voltam tagja az egyesületnek, egyik iskolaszéki gyűlésnél indítványoztam, hogy miután minden felekezeti iskoláiban saját felekezeti szellemben irt tankönyveit használja, ne maradjunk mi sem hátra, és vezessük be iskolánkba az izr. tanító-egylet által kiadott olvasókönyveket. Többek közt indítványomat még azzal is indokoltam, hogy a magas miniszterium azokat különösen ajánlotta. — Az akkori viszonyok azonban nem voltak kedvezők, és indítványom kisebbségben maradt. De azért nem csüggedtem.

2 évvel ezelőtt megújítottam indítványomat, és kartársaim, Singer és Rosenstein hathatós támogatásával csakugyan keresztül vittem, hogy egyeletünk könyvei jelenleg az 1. és 2. osztályban használtatnak, a jövő tanévben pedig a 3. és 4. osztályban is fognak használtatni.

Amit én kedvezőtlen viszonyok között tudtam keresztül vinni, azt egyesületünknek minden egyes tagja is tehetné . egy kis jóakarattal és utánjárás mellett. Meg lévén győződve, hogy egyesületünk csakis akkor fog prosperálni, ha tankönyvvállalata az eddiginél nagyobb mértékben pártoltatik, bátor vagyok az egyesület azon tagjaihoz, kik a fentírt könyveket eddig iskoláikban nem használták, azon bizalomteljes kéréssel fordulni, legyenek azon, hogy ezen könyvek a jövő tanévtől kezdve iskoláikban használtassanak. Tegyük azt az izr. tanítóegylet felvirágzása érdekében, de tegyük azt saját jól felfogott érdekekben is, mely az egyelet érdekével azonos.

Ha valamennyien egyesített erővel ezen kitűzött cél felé törekszünk, úgy a biztos siker sem fog elmaradni.

B.-Gyarmat, 1889. márczius 31.

Brett Mór.

A vakok intézetében.

A múlt hónapban meglátogattuk Lederer Ábrám tanár ur vezetésével az ottani igazgató Dr. Mihályik Izidor ur szives volt úgy intézkedni, hogy mi az ott töltött délután folyamán jó sokat láthassunk az intézetben folyó dolgokból. Az énekkar a „Hazádnak rendületlenül“-lel fogadott bennünket, aztán a fiúk különböző hangszeren játszottak, a leányok munkatermében, két tanítónő vezetésével a kézi munkák folytak, a fiúk irtak és olvastak előttünk, majd munkatermőkben kosarakat meg nádszékeket fontak.

Van ugyan kétféle írása a vakoknak, de jellemzetes különösen az, melylyel a vak, vak barátjával levelezhetik. Olyan betűszedés-féla írásmód az, a szétszedhető betűk alakja éles csücsmenetkből áll, e meneteken a vak író csodálatos sebességgel fut végig mutatóujjával, ha a kívánt betűt megtalálta, rászúr vele egy vastag papirosra, melynek tulsó oldalán a betű kiemelkedik; a vak olvasó pedig e kiemelkedésekből ugyancsak tapintásával ismeri fel a betűket. Ilyen kiemelkedő betűkből áll az olvasókönyv is; egy fiú jó folyékonyssággal olvasott előttünk, bárhol fellapoztunk neki. Térképük is van a vakoknak; azon meg különféle nagyságú és alaku szögekkel vannak az egyes tájékok képei kiverve. A kis Bakos remekül vezetett el bennünket Europa különböző vidékeire, csupán a

Biscayánál mondta: „No most N.-Brittániában járunk“. Egy vak tanára is van a vakok intézetének, Hauser urnak hívják, izraelita vallásu, ki az intézetben nyerte kiképeztetését.

Ott láthattuk, mily tökéletességig fejleszthető a vakoknak gyakran emlegetett tapintási érzéke; de kiváltkép a zenében viszik sokra. Mikor úgy együtt állanak karban és játszanak, igen sajátságos látványt nyújtanak. Az a különös arcjáték, mikor a darabnak finomabb, kényesebb pontjához érnek, a homlok fontos redőzése, az ajkak mozdulatai, s a különös mosoly, melylyel az elismerő szót vagy tapsot kísérik, igen jellemző a vakokra nézve. Főleg az ajkak körül játszódik le náluk a kedélyhullámozgás kifejezése; a szemben még csak egy szikrája sincs az életnek, de némelyiknél a szemek a szemhéjjal örökké le vannak zárva, ez is hagyján, hanem a kikkél a szemgolyó helyett egy vörös, husszinü üreg látong a néző elé! Sajátságos sötét hangulat szállja meg itt-ott az embert a világtalanok világában.

A zenének náluk kiválólag az a célja van, hogy a komorságnak, mely a lénybehatások hiánya miatt könnyen beállhat, elejét vegye. Épen abból magyarázható meg a modor is, melyben igazgatójuk velök érintkeznek; kedélyes, humoros, vig hang, jóakaró bánásmód, távol minden disciplináris merevségtől, de még távolabb minden felekezeti megkülönböztetéstől (az intézetben számos izraelita van*), jellemzik ez intézet szellemét. Aztán jó tartás, naponként sült hus, ragyogó tisztaság és munkásság.

Még a tornázásban is kitétek magukért a vak fiuk. Egyikök a nyújtón produkálta magát, „Ez semmi!“ mondja jókedvűen az igazgató ur, „Kis Napoleont!“ Ugy! Tapsoltunk, mire a vak gyerek ráadásul még a halálugrást is megcsinálta.

Általában az ott töltött néhány óra igen élénk benyomásokat hagyott bennünk. Megköszöntük az igazgató urnak a szivességét, ki bennünket ily szavakkal bocsátott el: „Nálunk nem a tudás a fő, hanem a szeretet.“

E. képezdész.

DUNEITZ DÁVID.

Meghalt 1889. márczius 17-én. Élt 56 évig.

Megint kidőlt közülünk egy kartárs, egy közharczos, a ki sok keserűség között töltötte rögös pályáját, a kinek végre is csak a csendes sir adta meg a nyugodalmat. D. született Hunfalván szegény, de jámbor szülőktől, kik gyermeköket az akkori szokás szerint jámborságban és a héber tudnivalókban nevelték. Minthogy a szülők maguk is nem földhöz ragadt, hanem a földön vándorló községi hívatalt (kántorságot) viseltek, gyermekök csakhamar oda kényszerítették, hogy a maga lábán járjon. Mit volt mit tennie, mint magánoktatás által magát fenntartani. Később azonban látta, hogy a héber tudományyal magával nem boldogulhat, neki látott a tanítói tudnivalóknak és megtanulta a magyar nyelvet is, úgy, hogy midőn a magyarság ege derülni kezdett, az édes hazai nyelven tette le a képesítő-vizsgát Pécsen. Azóta kisebb községekben próbálgatta szerencsáját, hányatott, vettetett a sors által, míg végre Duna-Patajon telepedett meg, a hol a véglegesítési törvénnyel be is végezte pályáját. Azon szokás szerinti sorsban is részesült, hogy kis köz-

*) Tehát a szegény vakok, ha véletlenül zsidók, ezért külön nem bünhődnek. Szép, cz már méltó hogy följegyezzessék. Szerk.

sége, tehát szűk fizetése daczára nyolcz, gyermekkel volt megáldva; magától értelődik, hogy nagy megpróbáltatásoknak volt kitéve.

De mindezen nehéz gondok daczára szorgalommal és lelkiismeretesen járt el hivatalában, tanítóhoz illő erkölcsös életet viselt. Végre is a testi és lelki megerőltetések beteg ágyba döntötték a különben erős testalkatú és vigkedélyű embert és három heti súlyos betegség után a számos család megraboltatott fenntartójától. A kis hitközség a végtiszteltben megtette kötelességét, minthogy a kereskedések mind zárva voltak; Friedmann rabbi helyettes csinos magyar gyászbeszédben rótta le a kegyelet adóját: Grün Jakab kartárs, a ki a paksi tanítótestületet képviselte, a sírnál tartott szép bucsuztatót. Megemlitendő, hogy Mahler kereskedő még a betegség alatt gyűjtött 65 frtot a fővárosi kereskedő barátjainál, mely összeg a szegény családnak rögtön kézbesített. Megérdemelte, mert hű családapa, szorgalmas tanító volt. Béke lengjen hamvai fölött!

Laufer Lajos.

EGYLETI ÉLET.

— **Szives tudomásúl az egyesület t. tagjainak.** A közp. választmányak f. évi márczius 14-én tartott ülésében előfordult alkalomból tüzetesen foglalkozott alapszabályunk 9-ik és 10. §-ainak interpretálásával. Az illető §-ok a tagok jogainak elvesztéséről szólnak, és következőket tartalmaznak: „9. §. A ki egész éven át évi járulékát be nem fizette, megszűnt az egyesület tagja lenni és valamennyi jogát elveszíti a nélkül, hogy a már befizetett járulékok visszatérítésére igényt tarthatna. Rendkívüli esetekben azonban a választmány — a netaláni mostoha körülmények tekintetbe vételével — további 6 hónapig terjedő fizetési halasztást engedélyezhet. 10. §. Az egyesületből egyszer kilépett tag, ha netalán ismét az egyesület kebelébe akar lépni, köteles az elmulasztott időszakra eső tagsági hátralékot pótolni. Rendkívüli esetek alkalmával a választmány felhatalmaztatik a hátralékok részbeni vagy egészben való elengedésére. Azon rendes tagok pedig, kik időközben a tanítói hivatalt valamely más hivatáskörrel felcserélik, valamint azok is, kik Sz.-István korona országain kívül telepednek le, megszűnnek az egyesület tagjai lenni.“ — A központi választmány intézkedett, hogy mindazon esetekben, mikor a fentidézett §-ra való hivatkozás mellett fizetési halasztás, a tartozásnak részletekben való utánfizetés kérelmeztetik: a 7. §-ban felsorolt tagsági jogok mindaddig a kérelmező terhére felfüggesztetnek, míg a részére engedélyezett feltételeket nem teljesíti, illetve, míg az egyesület irányában tartozó kötelezettségeknek eleget nem tesz.

— **Általános tanítógyűlés.** A pécsi „Néptanoda“ f. é. 12. száma reflektál „Értesítőnk“ mult számában e kérdéssel szemben nyilvánított nézeteinkre és a szerkesztő megjegyzéseit szóról szóra reprodukálván a következőket mondja: Az egyetemes gyűlés elnapolását illetőleg — de még kevésbé indokolásánál fogva sem helyeselni, sem elfogadni nem tudjuk. A „Néptanoda“ ezen megjegyzésére Szántó ur, aki családi ügyben távol van a fővárostól, majd a legközelebbi számban fog érdemlegesen reflektálni.

— **Pályázati hirdetés.** A „Budapesti tanítótestület“ a maga tagjai számára pályázatot hirdet. A pályakérdés ez: „Mi értendő az egységes tantestületi és egyesületi szellem alatt és mennyiben mozditja az elő az iskola és a tanítók javát?“ A relativ legjobb, — de irodalmi becseslő bíró munkálat jutalma 10 drb, a másodiké 3 drb cs. k. arany, mely

pályadíj a Békey Imre alapítványból fedeztetik. A beküldési határidő 1889. évi szeptember 1-seje; a díj 1889. évi november 5-én Imre napján adatik ki. A pályaművek idegen kézzel írva és a szerző nevét rejtő jelígyés levéllel ellátva Szőke Istvánhoz (I. ker., városmajor-utca 31. sz.) vagy Jeny Józsefhez (IX. ker., Bakáctéri iskola) küldendők. Későn érkezett pályaművek tekinteten kívül maradnak. Birálóról a „Budapesti tanítótestület“ igazgatótanácsa gondoskodik. Az értekezés terjedelme és formájá nincs meghatározva; a mű a szerző tulajdona marad, köteleztetik azonban arra, hogy valamelyik tanügyi lapban s lehetőleg a „Népnevelők lapjában“ közzé tegye. Budapest, 1889. márczius 12-én. *Jeny József*, tanítótestületi elnök. *Szőke István*, tanítótestületi titkár.

Márczius hóban fizettek tagdíjat:

Pártoló tagok:		Haas Mór, Péczel . . .	1 frt
Goldschmied Bernát és társa		Heller A. Lipót, Czabaj	4
Budapest . . .	5 frt	Hirschler Dávid, N.-Vázsony	2
Izr. hitközség, Bares	5 „	Hoffmann Mór, N.-Kanizsa	2
Rendes tagok:		Klein Sámuel, Diószeg	1
Adler József, Pécsvárad	4 frt	Klein Simon, Verebély	2
Back Etelka, Budapest	2	Maislis Ferencz, Budapest	2
Blitz Samu, Érsekujvár	1	Neufeld Gusztáv, Érsekujvár .	2
Décsi József, Érsekujvár	2	Schlesinger Armin, S.-Tarján	2 „
Deutsch Mór, Szenicz	3 „	Spitzer Lipót, Szécsény	3
Fantus Czeczilia, Baja .	4 „	Szécsén Hermina, Budapest	2
Fischer Mór, H.-Nádudvar	1	Szógyi Ignác, Vág-Besztercze	2
Frankfurter Eugénia, Baja	2 „	Wurmfeld Ignác, Körmend .	2 „
Goldberg Majer, Budapest .	2 „	Összesen	58 frt
Budapest, 1889. márczius 31.		<i>Ózer Zsigmond</i> , pénztáros.	

VEGYESEK.

* **Beküldetett.** A lipótó-szent-miklósi izr. tanítótestület nyugdíj-alapja javára márczius hó 17-én álarozos táncmulatságot rendezett. Ez a tanítók által rendezett táncmulatságok másodika volt. Tavaly fogamzott meg a tanítótestület agyában az eszme, az izr. iskola javára, helyben még nem létezett álarozos táncmulatságot rendezni. A tanító-testületnek nem kis erőmegfeszítésbe került az új eszmét testté alakítani. A rendezőségben segélyezendő fiatalok csakis egykori iskolájuk iránti kegyeletnek engedve csoportosultak a tanító-testület köré, minthogy netáni deficittel is kellett számítaniok. Az első kísérletnek, 130 frtnyi tiszta jövedelem, nem megvetendő összeg volt. Az első kísérleten okulva a tanító-testület az idén némi változással járt el, é. p. a családi jegyekkel, melyek állítólag a jövedelmet csökkentették, felhagyott és csakis személyjegyeket adott ki: továbbá, hogy a tanító az egyik vagy másik hivatlan egyén szemrehányásától védve legyen, a meghívók az iskolaszék nevében lettek szétküldve. Az iskolaszék ez alkalommal nemcsak nevével, de erkölcsi és anyagi támogatással sem fukarkodott, a miért ezennel is lerójuk hálánk adóját. Az idén e tiszta jövedelem 225 frt volt. Felülfizettek: Mayer Armin dr. (iskolasz. elnök) 4 frt, dr. Mayer Árminné 2 frt, Kohn József 2 frt, ifj. Janovitz Mór 4 frt, Kun Adolf dr. 2 frt, Schlesinger Náthán dr. 5 frt, Schauer Rozália 1 frt, Riesz Henrik 2 frt, Klein Jakab (Miskolcz) 1 frt. Fogadják a nemes adakozók a tanító-testület hálás köszönetét.

Katz Henrik.

— **Hymen.** Engel Adolf budapesti hitoktató, egyesületünk rendes tagja eljegyezte Hecht Józsa kisasszonyt, a főváros szolgálatában álló és kitűnő hirnévnek örvendő néptanítót. Isten áldását kérjük e frigyre.

— **Uj könyvek.** A következő uj könyvek jelentek meg Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udv. könyvkereskedőnél Budapest, VI., Andrassy-ut 21. sz. a. „A kémia elemei“, dr. Hankó Vilmos és dr. Szerényi Hugó középiskolai tanároktól. Ára kötve 90 kr. — „A magyar nemzeti irodalomtörténet vázlata“, Környei János után teljesen átdolgozta és irodalomtörténeti olvasókönyvvvel ellátta Boros Gábor dr. Ára 2 frt. — Földrajz a polg. leányiskolák II. oszt. számára. A legujabb miniszteri tanítási terv nyomán irták Hunfalvy János dr. és Schneider János. II. rész. Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália. Ára 80 kr. — „A német irodalom rövid története“. Középiskolák számára irta Heinrich Gusztáv. Ára 1 frt 20 kr.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. úrnak Veszprém. Cikkét vettük, besoroztuk, és legközelebb hozzuk. — **M. urnak Bpest.** Ön felhívja figyelmünket ama undort gerjesztő brutalitásra, melyet a *duna-pataji zsidó hitközség előljárósága* az alig eltemetett *Duneitz tanítónak* nyolcz árvaival visszamaradt szánandó özvegye irányában tanusít. Uram, ez majdnem hihetetlen! Zsidó hitközség *ennyire nem süllyedhet. Zaklatni a szegény özvegyet a legmélyebb gyász napján, hogy állítson önnön költségén helyettes-tanítót* — még a *julius—augusztusi szinidőre is*; a haláleset első hónapjában *beszűntetni a rendes fizetést* (a nyomorult 37 frtot); *levonni a könyöradományból* — abból a könyörületnyújtotta pár fillérből a *lisztadósságot*; éhhalálnak kitenni egy ügyefogyott tanítócsaládot, kiről maga a kir. tanfelügyelő ur úgy nyilatkozott, *hogy úgy buzgalma és szakértelme által a tanítóság díszére szolgált. Rágalmazni holtakat és harczolni éhező gyermekek ellen stb. stb. minderre még a hírhedt domonyi zsidó hitközség sem képes.* Ők legalább avval mentegethetik *ocsmány tettüket*, hogy a 80 éves rabbi, kinek 50. szolgálati évében jubileumot rendeztek — *domonyi tempó szerint* — még az élők közt jár-kelel. Ismételten mondjuk: Uram, ön rosszul van informálva! *Holtak ellen csak hyénák harczolnak.* Hangos és hideg tanító-kunyhójának, még az emberevő is kegyelmez. — A dolgot mindenesetre éber figyelemmel kísérjük, a vett információhoz mértén választjuk meg eszközeinket. Annyit már előre is ígérünk, hogyha felhozott vádjai igazaknak bizonyulnak, úgy a *bűnösnek homlokára sütjük a domonyi bélyeget.* Felkérésre folytán konstatáljuk, hogy a *népoktatási törvény: az özvegy részére hat havi fizetésének kiutalványozását biztosítja. A duna-pataji ügyet magunkévá tesszük. Cs. — Domonyi izr. hitközség előljáróságának.* Üdvöz légy Domony! pompásan csinálád. Fel-felröppen a sok varju és károgova környezi a *pásztort*, ki *nyáját ily utra terelgeté.* Uj imára tanítja ezentúl *Israel* gyermekét, mely ima imigyen hangzik: „*Jhi roczon milefonecho — setácizeni hájom uv'chol jom: meázé ponim, um'azusz ponim. mikohol ro-umoszár hoódom min há'bémoh ójin!* (Lásd Domony.) A „*lemáán jirbu*“ pert elevenítették fel? Bölcsen cselekedtetek. Ily községnek üdveért kár fenhangon tisztas ajakkal mondani „*Lmáán jirbu j'méchem!*“ Mi sem mondjuk érettetek, hanem igen felkiáltunk: „*Komochem „lo jirbu“ b'jiszroel!*“

Kohn Arnold

SIRKÓ RAKTÁRA

V., váczi körút 14. sz. (az Andrassy-uttal szemben)

ajánlkozik mindennemű **siremlékek** elkészítésére. — A cégnek 16 évi fennállása alatt szerzett jó hirnév kezeskedik arról, hogy a t. cz. megrendelő közönségnek úgy kivitelre, valamint jutányos árra nézve meg bir felelni.

Az üzlet szombaton és ünnepnapokon zárva van.

Az
orsz. magy. izr. tanítóegyesület kiadványai :

Kaphatók

SINGER és WOLFNER könyvkereskedésében

Budapesten, VI., Andrásy-ut 10. sz.

I. osztály.

Müller Adolf , Magyar ABC és olvasókönyv bekötve	kiad.	frt	.20 kr.
Herzog Emil , Német ABC és olvasókönyv			.20

II. osztály.

Radó , Magyar olvasókönyv bekötve III. jav. kiadás		frt	— .32 kr.
Mendl , Német olvasókönyv bekötve „ „ „			.32
Mózes I. könyve , magyar fordítással bekötve 4. jav. kiad.			.40 „
Imakönyv , jav. kiadás 10. kiadás bekötve			.40 „

III. osztály.

Radó , Magyar olvasókönyv 3. jav. kiadás bek.		frt	— .36 kr.
Mendl , Német olvasókönyv 3. jav. kiadás bek.			— .36
Mózes II. könyve , magyar fordítással bekötve 2. kiad.			.40 „

IV. osztály.

Radó , Magyar olvasókönyv 2. kiadás bekötve		frt	.45 kr.
Mendl , Német olvasókönyv 2. kiadás bekötve*)			— .45
Mózes III. könyve , magyar fordítás bekötve			— .50
Mózes IV. könyve magyar fordítással bekötve.			.40

V. és VI. osztály.

Radó , Magyar olvasókönyv bekötve		frt	— .65 kr.
Mendl , Vierthes Lesebuch 2. jav. kiadás bekötve			— .45
Mózes V. könyve magyar fordítással ára bekötve			.30
Bibliai történet , a polgári fiu- és leányiskolák, valamint a középiskolák alsó tállyai számára az eredeti szöveg nyomán írta Radó Vilmos. ára bekötve 50 kr.			

(A budapesti összes felső nép- és polgári iskolák, valamint középiskolák alsó osztállyaiban használt tankönyv.)

Ezeken kívül megjelentek fönt nevezett könyvkereskedésben a következő: 1888. deczember hó 20. 17358. sz. a. kelt miniszteri rendelettel engedélyezett népiskolai könyvek:

Lakits—Neiger—Kiss, Földrajz a III IV. V VI. oszt.
Mayer Márki, Történelem 9. kiadás.
Schwarcz Mór, Számtani gyakorlókönyv, a II. III. IV. és V VI. oszt. sz.
Orbók Mór, Egészségtan.

*) Ezen tulajdonkép a IV. oszt. számára szerkesztett olvasókönyv gazdag anyagánál fogva a főv. elemi és számos vidéki népiskolában az V. és VI. oszt.-ban is használtatik.

Schlesinger Ignác nyomdája. Budapest, rostély-utca (Károlykaszárnya).